

آنها که با چشم دل می بینند

بعضی روزها اسم خاصی دارند؛ مثل روز سالمند، روز کودک، روز اهدای خون و... اسم‌هایی که قرار است به ما یادآوری کند در زندگی چیزهایی هست که باید به آنها بیشتر فکر کنیم و به مسائل مربوط به آن موضوع و افرادی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با آن درگیر هستند.

جام جم آنلاین: بعضی روزها اسم خاصی دارند؛ مثل روز سالمند، روز کودک، روز اهدای خون و... اسم‌هایی که قرار است به ما یادآوری کند در زندگی چیزهایی هست که باید به آنها بیشتر فکر کنیم و به مسائل مربوط به آن موضوع و افرادی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با آن درگیر هستند.

یکی از این روزها هم روز عصای سفید یا روز جهانی نابینایان است؛ روزی که باید بهانه‌ای باشد برای این‌که 364 روز دیگر سال هم آنها را فراموش نکنیم.

فردا بیست و چهارم مهر، برابر با پانزدهم اکتبر روز جهانی نابینایان است؛ روزی که باید بیشتر به این گروه از افراد و مشکلات آنها در جامعه توجه شود.

طبق آماري که اتحادیه جهانی نابینایان ارائه کرده است، اکنون حدود 285 میلیون نفر در سراسر جهان از اختلالات و مشکلات بینایی رنج می‌برند؛ از این تعداد 39 میلیون نفر نابینا و 246 میلیون نفر هم کم‌بینا هستند. البته در کشور ما آمار دقیقی از تعداد نابینایان وجود ندارد و تنها می‌توان از آمارهای تقریبی استفاده کرد.

آن‌طور که علی‌اکبر جمالی، مدیر عامل انجمن نابینایان ایران می‌گوید، به طور تقریبی حدود 550 تا 600 هزار نفر در کشور دچار اختلالات بینایی بوده و تقریباً 120 تا 130 هزار نفر نیز نابینا هستند.

انجمنی برای تمام نابینایان

نابینایان، نه تنها در کشور ما بلکه در تمام نقاط جهان با مشکلات و محدودیت‌هایی روبه‌رو هستند؛ مشکلاتی که در اثر نبود مناسب‌سازی و برابری خدمات و فرصت‌ها برای آنها پیش می‌آید و ایجاد می‌شود، اما معمولاً این گروه از افراد جامعه به پشتوانه انجمن‌هایی که تشکیل می‌دهند، بهتر می‌توانند به برخی خواسته‌های خود برسند؛ انجمن‌هایی که قرار است پاسخگوی نیازها و پیگیر حقوق آنها باشد.

جمالی درباره خدماتی که انجمن نابینایان ایران به این گروه از افراد جامعه ارائه می‌دهد، به «جام‌جم» چنین می‌گوید: خدماتی را که در این انجمن ارائه می‌شود، می‌توان به دو بخش تقسیم کرد که هرکدام از یک جنبه خاص مدنظر قرار می‌گیرد؛ یکی برنامه‌های فراگیری است که در انجمن پیگیری می‌شود، برنامه‌هایی با هدف احیای حقوق شهروندی نابینایان، آگاه‌سازی افراد جامعه نسبت به توانمندی‌های این گروه، آگاه‌سازی مسئولان نسبت به نیازهای نابینایان، مسائل و مشکلات آنان و تلاش در رابطه با برقراری تامین رفاه اجتماعی دوستان نابینا.

وی می‌افزاید: در مجموع، ما سعی می‌کنیم با برگزاری برنامه‌هایی مانند جلسات گفت‌وگو، همایش و شیوه‌های دیگر فرصت‌های موجود در جامعه را برای آنها تبیین و در حد امکان فراهم سازیم. یعنی امکانات موجود در جامعه باید به شیوه صحیح و با مناسب‌سازی در دسترس عزیزان نابینا نیز قرار داشته باشد.

به گفته وی، بخش دیگر خدمات، مخصوص اعضای انجمن است. به این معنا که خدمات رفاهی مانند استفاده از تورهای زیارتی، سیاحتی، تهرانگردی، وام قرض‌الحسنه، مشاوره مددکاری و روان‌شناسی مخصوص کسانی است که عضو انجمن هستند و می‌توانند از این خدمات بهره ببرند.

به گفته مدیرعامل انجمن نابینایان، نوع نابینایی فرد مهم نیست و تمام عزیزان می‌توانند عضو انجمن شده و متناسب با نیازشان و همچنین با توجه به امکانات انجمن از این خدمات استفاده کنند.

مشکلات متعدد سر راه نابینایان

لازم نیست حتماً نابینا باشید تا پایتان توی یکی از چاله‌های وسط خیابان برود و زمین بخورید، لازم نیست نابینا باشید تا بدانید طی

کردن عرض خیابان چقدر وقتتان را می‌گیرد؛ لازم نیست نابینا باشید تا بدانید ایاب و ذهاب این افراد چقدر سخت است، حتما نمی‌خواهد با چشمان بسته حرکت کنید تا متوجه موانع مسیرها و مشکلات مبلمان شهری شوید، نمی‌خواهد فکر کنید آنها چطور باید با دنیای خارج ارتباط برقرار کنند و از چه نشریاتی کمک بگیرند.

نابینایان با مشکلات متعددی روبه‌رو هستند، مشکلاتی زیاد و آشکار که دیگر نیازی به تجربه کردن شرایط و بستن چشم‌ها ندارد، بلکه شاید برعکس چشمانی باید برای حل این مشکلات باز شود.

به گفته مدیرعامل انجمن نابینایان ایران، اشتغال اولین و بزرگ‌ترین معضل نابینایان جامعه به شمار می‌آید که البته این موضوع را می‌توان به نبود برنامه‌ریزی مناسب، علمی و اصولی در زمینه آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای افراد نابینا مربوط دانست.

در واقع، مسئولان ذی‌ربط و بخصوص سازمان فنی و حرفه‌ای که مسئول آموزش فنی و حرفه‌ای دوستان نابینا به حساب می‌آید، متأسفانه هیچ اقدامی در این باره انجام نداده‌اند. به همین دلیل، اکنون نبود برنامه‌های آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای یکی از مهم‌ترین مشکلات بوده و در نهایت هم به ایجاد مشکلات شغلی منجر می‌شود.

نکته: تمام وزارتخانه‌ها باید با توجه به مسئولیتی که دارند، افراد نابینای جامعه را نیز در برنامه‌های خود مدنظر قرار دهند و سعی کنند نیازهای آنها را تامین کنند

جمالی می‌افزاید: علاوه بر مشکلاتی که در مورد آموزش و اشتغال نابینایان وجود دارد، معضل مسکن، ازدواج، نابرابری فرصت‌ها در جامعه و استفاده نکردن از امکانات بالقوه نیز مطرح است. برای مثال، نامناسب بودن خیابان‌ها و معابر، پارک‌ها، نبود امکانات فرهنگی مورد نیاز در کتابخانه‌ها و دسترسی نداشتن به نشریات متعدد از جمله مشکلاتی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

وی با اشاره به این‌که اکنون فقط یک روزنامه (ایران سپید) ویژه نابینایان منتشر می‌شود، می‌گوید: این یک روزنامه در مقایسه با تعداد کل جراید که در اختیار افراد جامعه قرار دارد، بسیار ناچیز بوده و به هیچ‌وجه نیازهای نابینایان در این زمینه را برآورده نمی‌سازد.

به گفته جمالی، با این‌که اقداماتی برای حل این مشکلات صورت گرفته است، ولی این حرکات مطلوب و کافی نبوده و همچنان باید ادامه داشته باشد، البته باید به این نکته هم اشاره شود که در مورد مهارت‌های فنی و حرفه‌ای هنوز هیچ اقدام اساسی و موثری انجام نشده است.

مدیرعامل انجمن نابینایان ضمن تأکید بر این نکته که اگر مناسب‌سازی صورت بگیرد، نابینایان می‌توانند مشاغل مختلفی داشته باشند، یادآور می‌شود: به عنوان نمونه اگر در کارهای الکترونیکی، امکانات مناسب نابینایان مانند فزومتر صوتی در اختیارشان بوده و لوازم مخصوص کار آنها هم فراهم شود، نابینایان قادر خواهند بود چنین کارهایی را انجام دهند. پس مهم‌ترین موضوع در این حوزه، مناسب‌سازی است تا این گروه از افراد هم بتوانند در زمینه‌های مختلف مشغول کار شوند.

هزینه‌های دو برابری زندگی

هزینه زندگی نابینایان در مقایسه با سایر افراد جامعه بیشتر است؛ هزینه ایاب و ذهاب، خرید، تفریح و آموزش. بنابراین، این موضوع یکی از مشکلات جدی این گروه به حساب می‌آید.

جمالی با بیان این‌که اگر نگوییم هزینه زندگی نابینایان چندبرابر افراد عادی است، حتماً دو برابر خواهد بود، توضیح می‌دهد: موضوعات و مسائلی که برای سایر افراد جامعه بسیار عادی شده و پیش‌پا افتاده است، برای نابینایان می‌تواند به شکل مشکلی جدی و مهم نمایان شود؛ به عنوان مثال فرد نابینا بخصوص زمانی که همسرش هم نابینا بوده یا فرزند خردسالی داشته باشد، به دلیل نبود مناسب‌سازی خیابان‌ها و معابر ناچار است برای ایاب و ذهاب از آژانس استفاده کند.

در حالی که افراد عادی می‌توانند مسیرهای نزدیک را پیاده طی کرده و در صورت نیاز از تاکسی و اتوبوس کمک بگیرند. خرید کردن نیز موضوع دیگری است که می‌تواند هزینه زندگی این افراد را افزایش دهد؛ خانواده‌هایی که با این مشکل روبه‌رو نیستند، برای خرید لوازم مورد نیازشان به فروشگاه‌های زنجیره‌ای و میدان‌های میوه و تره‌بار سر می‌زنند و در نهایت، مواد مورد نیازشان را با قیمت‌های مناسب‌تر تهیه می‌کنند. در حالی که برای نابینایان شرایط این‌طور نیست و آنها باید با هر قیمتی، مایحتاج‌شان را از فروشگاه محل بخرند. علاوه بر این، نباید این موضوع را نادیده بگیریم که کفش‌ها و لباس‌های آنها هم بیشتر از سایر افراد جامعه در معرض آسیب و پارگی قرار دارد. با همه این توضیحات، مشخص می‌شود هزینه‌های زندگی نابینایان در مقایسه با سایر افراد جامعه بسیار بیشتر است.

جمالی تاکید می‌کند: تمام وزارتخانه‌ها باید با توجه به مسئولیتی که دارند، افراد نابینای جامعه را نیز در برنامه‌های خود مدنظر قرار دهند و سعی کنند نیازهای آنها را تامین کنند؛ به عنوان مثال وزارت علوم باید بداند دانشجویان نابینا به تجهیزات خاصی نیاز دارند که باید برایشان تامین شود یا وزارت راه و شهرداری‌ها باید به فکر مناسب‌سازی معابر و راه‌ها برای این گروه از افراد جامعه باشد.

برنامه‌های روز جهانی

روز جهانی عصای سفید، روزی است که همه مردم جامعه را دعوت می‌کند بیشتر به این گروه از افراد توجه کنند، نیازهایشان را بشناسند و با احترام به آنها، شرایطشان را بپذیرند. به همین دلیل، در این روز برنامه‌های متفاوتی برگزار می‌شود تا هم نابینایان و هم کسانی که با این مشکل درگیر نیستند، بتوانند از آنها استفاده کرده و آگاهی بیشتری در این زمینه کسب کنند.

عباس حسینی، عضو هیات مدیره و مدیر روابط عمومی انجمن نابینایان ایران نیز درباره برنامه‌های انجمن در این روز به «جام‌جم» چنین می‌گوید: بیست و چهارم مهر، انجمن نابینایان ایران با همکاری سایر سازمان‌های غیردولتی که در این زمینه فعالیت می‌کنند، مراسمی را با مدیریت سازمان بهزیستی اجرا خواهد کرد؛ این برنامه از ساعت 3 تا 6 بعدازظهر در سالن اجتماعات وزارت کار در خیابان آزادی برگزار می‌شود و تمام افراد نابینا و بینایی که به این نوع برنامه‌ها علاقه داشته باشند، می‌توانند در آن شرکت کنند.

وی با اشاره به این‌که عصای سفید در جامعه نمادی است برای شناخت فرد نابینا، خاطرنشان می‌کند: متأسفانه برخی افراد جامعه شناخت و نگرش مثبتی نسبت به نابینایان ندارند؛ در واقع، گاهی با برداشتی شعارگونه توانایی‌های آنها را بیش از آنچه هست، تصور می‌کنند و گاهی نیز آنها را نادیده می‌گیرند، در حالی که یک فرد نابینا هیچ‌یک از این شرایط را نمی‌پسندد و می‌خواهد با باور و پذیرش توانایی‌های واقعی‌اش با او برخورد شود.

افراد جامعه باید بدانند نابینایان فقط از حس بینایی محروم هستند و اتفاقاً به همین دلیل، سایر حواس‌شان دقیق‌تر و بهتر کار می‌کند. بنابراین فقط زمانی که فرد نابینا به راهنمایی شما نیاز دارد، باید او را بدرستی راهنمایی کنید.

نیلوفر اسعدي بیگی / جام‌جم